

Mark Isherwood AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a
Gweinyddiaeth Gyhoeddus
Y Senedd
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 2032 0500
Fax / Ffacs: 029 2032 0600
Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660
info@audit.wales / post@archwilio.cymru
www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Cyfeirnod: AC/281/caf
Dyddiad cyhoeddi: 31 Awst 2021

Annwyl Mark,

Cyflawni ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol: Y stori hyd yma – ymateb i argymhellion

Ysgrifennaf atoch i ymateb yn ffurfiol i Argymhelliad 12 Adroddiad y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, Cyflawni ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol: y stori hyd yn hyn. Mae'r tîm clericio hefyd wedi fy ngwahodd i roi sylwadau ar Argymhelliad 11. Gweler isod fy ymateb a'm sylwadau.

Argymhelliad 12.

Wrth i ni ddechrau ar yr ail gyfnod adrodd, rhaid i Archwilydd Cyffredinol Cymru godi ei ddisgwyliadau o gyrff cyhoeddus a pheidio ag oedi cyn tynnu sylw at fabwysiadu gwael o'r egwyddor datblygu cynaliadwy - DERBYNNWYD

Mae'r argymhelliad hwn yn cyd-fynd yn fras â chyfeiriad teithio ein gwaith o dan y Ddeddf a'r dull y bydd fy archwilwyr yn ei gymryd wrth lunio barn ar y graddau y mae gyrff cyhoeddus yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Pan wnaethom gynnal ein gwaith arholiadau o dan y Ddeddf yn y cyfnod adrodd blaenorol, gwnaethom nodi rhai egwyddorion i lywio ein gwaith. Un o'r egwyddorion hyn oedd:

"Hanfod y Ddeddf yw newid ymddygiad a setiau meddwl a bydd y rhain yn cymryd amser i ymsefydlu."

Fodd bynnag, nodwyd hefyd:

"Dros y tymor canolig a'r tymor hir, bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn disgwyl i gyrff cyhoeddus allu dangos sut mae'r Ddeddf yn llywio'r hyn y maent yn ei wneud."

Wrth i ni symud i'r ail gyfnod adrodd 2020-2025, rydym wedi diwygio ein dull o ymdrin â'n gwaith o dan y Ddeddf. Fel rhan o hyn rydym wedi cyhoeddi canllawiau archwilio newydd a diwygiedig i'n harchwilwyr, ac mae rhan o'r canllawiau hyn yn pwysleisio y byddwn yn codi ein disgwyliadau o gyrff archwiliedig yn unol â'n hegwyddor gynharach a nodir uchod. Fodd bynnag, byddwn yn parhau i fynd at ein gwaith o dan y Ddeddf mewn ffordd sy'n ceisio helpu gyrff cyhoeddus i hunan-fyfyrion ac archwilio'r hyn y gallent ei wneud yn wahanol ac yn annog gyrff cyhoeddus i ddatblygu eu gweithredoedd eu hunain wrth ymateb i'n canfyddiadau.

Er i'r Pwyllgor nodi yn ei adroddiad yr ysbryd cydweithredol y gwnaethom ddatblygu ein dull archwilio ynddo yn y cyfnod adrodd cyntaf, nid yw hyn yn golygu nad ydym wedi herio gyrff cyhoeddus hyd yma. Nododd ein hadroddiadau lleol dros y cyfnod adrodd blaenorol, sy'n cwmpasu pob un o'r 44 corff a restrir yn y Ddeddf, gryfderau a meysydd i'w gwella o ran i ba raddau yr oedd pob corff wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy.

Yn fy adroddiad statudol ym mis Mai 2020, a dynnodd ar y gwaith archwilio lleol hwnnw, dywedais:

"Yn gyffredinol, rydym wedi canfod y gall gyrff cyhoeddus ddangos eu bod yn cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Ond mae'n amlwg hefyd bod yn rhaid iddynt wella'r ffordd y maent yn cymhwyso pob un o'r pum ffordd o weithio os ydynt yn mynd i effeithio ar newid diwylliannol gwirioneddol – hanfod y Ddeddf. Yn ystod y cyfnod adrodd pum mlynedd nesaf, bydd angen i gyrff cyhoeddus ledled Cymru gydweithio i fabwysiadu dull mwy system gyfan o wella llesiant os ydynt am fynd â'u gwaith i'r lefel nesaf."

Yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwnnw, nodais hefyd:

"Yn ystod y cyfnod adrodd nesaf, byddwn yn disgwyl gweld gyrff cyhoeddus yn defnyddio fframwaith y Ddeddf i fynd i'r afael â'r heriau [a nodir yn ein hadroddiad] a heriau eraill."

Felly, credaf fod Archwilio Cymru mewn sefyllfa dda i weithredu yn unol ag ysbryd yr argymhelliad hwn. Serch hynny, byddwn yn parhau i adrodd yn annibynnol, heb ofn na ffafriaeth, ac mewn ffordd sy'n dangos ein bod yn deg yn ein barn yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael. Er enghraifft, mewn adroddiad archwilio lleol a gyhoeddwyd yn ystod y cyfnod adrodd presennol, gwnaethom dynnu sylw at y ffaith, mewn un cyngor, fod lle sylweddol iddo gymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a chanolbwyntio ar gyflawni ei amcanion llesiant drwy ei gontract hamdden allanol.

Argymhelliad 11.

Rhaid i gyrff cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 sicrhau bod y pum ffordd o weithio yn rhan annatod o'u cynlluniau ar gyfer adferiad o bandemig COVID-19. Rydym yn argymhell na chollir unrhyw enillion y maent wedi'u gwneud yn eu hymateb uniongyrchol i'r pandemig, a'u bod yn symud eu ffocws o ddydd i ddydd ac atal.

Yr wyf yn cydnabod pwysigrwydd cyrff cyhoeddus sy'n cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth iddynt symud i'r cyfnod adfer. Mae hwn yn gyfle pwysig i gyrff cyhoeddus ddangos bod y pum ffordd o weithio'n cael eu cymhwyso i gydbwysu anghenion y presennol a'r dyfodol ac i sicrhau bod y profiad a gafwyd yn ystod y pandemig yn llywio cynlluniau tymor byr a thymor canolig i hirdymor.

Un maes ffocws allweddol ar gyfer ein gwaith archwilio yw'r cynlluniau y mae cyrff cyhoeddus yn eu rhoi ar waith i wella o bandemig COVID-19, a bydd yn parhau i fod. Er enghraifft, dros 2021-22 rydym yn cynnal adolygiad ar draws y 22 prif gyngor o'r enw 'Llamu Ymlaen', a fydd yn archwilio sut y maent yn defnyddio'r profiad ac yn myfyrio ar y newidiadau sydd wedi codi o'r pandemig i gynnal, addasu a thrawsnewid gwasanaethau. Mae'r adolygiad hwn yn canolbwyntio ar sut mae cynghorau'n gwneud newidiadau yn y defnydd o'u hadeiladau ac yn rheoli eu gweithlu. Rydym yn ystyried i ba raddau y mae cynghorau'n gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn ogystal â'r graddau y maent yn rhoi trefniadau priodol ar waith i sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio eu hadnoddau. Yn dilyn yr adolygiad hwn byddwn yn cyhoeddi adroddiad lleol ar gyfer pob prif gyngor, yn ogystal ag adroddiad cryno cenedlaethol, a byddwn yn cefnogi'r rhain gyda digwyddiadau'r Gyfnewidfa Arfer Da (GPX).

Bydd ein hallbynnau Darlun o Wasanaethau Cyhoeddus sydd ar ddod hefyd yn cael eu lleoli yng nghyd-destun effaith y pandemig ac adferiad ohono. Bydd ein prif adroddiad yn tynnu sylw at yr hyn a ystyriwn yn rhai o'r materion allweddol ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yn y blynyddoedd i ddod ac agweddau pwysig ar drawsnewid gwasanaethau lle byddwn yn canolbwyntio ein sylw.

Yn gywir

ADRIAN CROMPTON
Archwilydd Cyffredinol Cymru